

ГОЛОВНА НАУКОВА ПОДІЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

(за підсумками роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Освітні ризики: суть і підходи до вирішення»)

У Харківському гуманітарному університеті «Народна українська академія» (ХГУ «НУА») щороку відбуваються великі наукові заходи, одним із найважливіших серед них стало проведення 15 лютого 2018 року наукового форуму – Міжнародної науково-практичної конференції «Освітні ризики: суть і підходи до вирішення». Щорічна традиційна конференція є вже XVI за рахунком і проводиться на базі ХГУ «НУА» у межах комплексної теми «Інтелектуальний потенціал суспільства в умовах перманентних соціальних змін: шляхи збереження й розвитку». Цього року обговорювалися проблеми освітніх ризиків.

Ми проводимо цю роботу починаючи з кінця 90-х років, і інтерес до неї з кожним роком зростає, оскільки тематика цих наукових форумів завжди пов'язана з гостроактуальними, злободенними питаннями розвитку сучасних освітніх систем. Так, наприклад, у 2015 році учасники конференції обговорювали тему «Трансформація соціальних функцій освіти в сучасному світі», а з монологами метрів виступали доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теорії і історії соціології Російського державного гуманітарного університету Ж. Т. Тощенко та президент Українського фонду МБФ дослідження освітньої політики Т. В. Фініков.

2017 року учасники конференції обговорювали тему соціального партнерства навчальних закладів, де метром виступив доктор соціологічних наук, професор, академік НАН України, голова Ради ректорів Харківського вузівського центру, ректор ХНУ імені В. Н. Каразіна В. С. Бакіров. Тема 2018 року виявилася особливо гострою й дискусійною – «Освітні ризики:

суть і підходи до вирішення». Охочих взяти участь в обговоренні зазначених у програмі питань виявилось удвічі більше, ніж планували організатори.

В умовах, коли в Україні щойно було прийнято Закон «Про освіту», застосування якого практично цілком пов'язане з ризиками, а чіткого уявлення про шляхи їх подолання поки що немає, інтерес до теми, природно, був дуже високим. Оргкомітет отримав понад 150 заявок на участь, відібравши для публікації 96 матеріалів, що безпосередньо стосувалися заявленої теми, мали теоретичну й практичну значущість.

Із монологом метра перед учасниками конференції виступив доктор економічних наук, професор, завідувач сектору інституційної економіки й прогнозування НАН України, професор кафедри економіки та права ХГУ «НУА» О. Л. Яременко. Його виступ на тему «Фундаментальне, актуальне й кон'юнктурне в ризиках розвитку освітніх систем» викликав, як завжди, непідроблений інтерес, оскільки стосувався принципово нових аспектів розвитку сучасної освіти. Ішлося, зокрема, про реформування освіти у світлі нового закону України «Про освіту», про переваги та проблеми новацій, що запроваджуються, про ризики, які загрожують сьогодні освітнім системам усього світу, а Україні особливо. Доповідь метра настільки зацікавила учасників, що це дозволило досягти високого рівня дискусії, діалогу позицій.

Повідомлення експертів, як правило, пов'язані з визначенням сутності освітніх ризиків і пошуком шляхів їх запобігання й подолання, мали загострену увагу аудиторії, що засвідчували дискусії, які постійно спалахували. Найбільший інтерес викликав, на нашу думку, виступ В. С. Бакірова

«Реформування української вищої освіти: деякі ризики». Як завжди, чітко, конкретно, переконливо академік обґрунтував неминучість ризиків у складних умовах модернізації освіти й показав можливість і необхідність їх подолання.

«Прості розв'язання складних завдань як причина нестійкості системи освіти» – такий незвичайний і цікавий поворот пролунав у доповіді модератора наших конференцій доктора історичних наук, професора, ректора НУА К. В. Астахової. Доповідь Почесного професора ХГУ «НУА» Коліна Свен-Олофа (Швеція) «Стійка й відповідальна академічна свобода» викликала безліч питань і суперечливих думок. Додали гостроти в обговорення випускники НУА, які сьогодні є працевлаштувачами й спонсорами.

Загалом треба визнати, що всі доповіді й повідомлення учасників конференції гідні уваги, вивчення й узагальнення, оскільки порушують досить широкий спектр проблем, пов'язаних із новими викликами, що постають перед сучасною освітою.

Мабуть, цим пояснюються деякі особливості проведення саме цієї конференції. Насамперед, не можна не помітити зацікавленості до конференції, що постійно зростає, з боку іноземних фахівців. Разом із нашими давніми партнерами щодо вивчення проблем освіти зі Швеції, Франції, Росії, Польщі, Білорусі цього року учасниками конференції стали вчені з Німеччини, Данії, Сербії, Латвії. Були представлені дослідники з усіх вишівських центрів України і, звичайно, з харківських навчальних закладів. Причому несподівану активність

виявили не тільки викладачі вищої школи, але й учителі, і навіть працівники дошкільних закладів. Якщо 2017 року в програмі конференції таких було заявлено лише 12 осіб, переважно директорів середніх шкіл Харкова й області, то цього року їх кількість перевищила 20 осіб. І ще одна важлива деталь: якщо в попередні роки ми часто стикалися з тим, що головний сенс подання матеріалів на конференцію полягав в отриманні публікації солідного, міжнародного рівня, а виступ або участь у дискусії далеко не завжди були бажаними, то цього року все відбувалося з точністю до навпаки. Крім того, ті, хто все-таки не встиг вийти на трибуну, письмово формулювали оцінки почутого й конкретні рекомендації щодо подальшої організації роботи конференції. Зокрема, було висловлено цікаву пропозицію: опублікувати не лише раніше надіслані матеріали (вони вийшли друком до початку роботи конференції), але й хід дискусії, що відбувається безпосередньо під час конференції. А це свідчить про гостру актуальність питань, що обговорювалися на конференції, про прагнення всіх, хто так чи інакше пов'язаний із системою освіти, до її швидкого оновлення й удосконалення.

Із матеріалами конференції можна ознайомитися у репозиторії Народної української академії (<https://goo.gl/TgGni6>).

Валентина АСТАХОВА,

доктор історичних наук, професор,
радник ректора Харківського
гуманітарного університету
«Народна українська академія»